

Олень із бронзи / Висота 60,5

Марко Східняк

Марко Східняк

ОЛЕНЬ ІЗ БРОНЗИ

/ВИСОТА 60,5

Трагедія на дві дії

Схил стародавньої скіфської могили. Вона мабуть була розкопана археологами. На якомусь уступі видно статую оленя.

ДІЯ ПЕРША

Ява 1

Лейтенант, Старший сержант, поселанин.

Лейтенант Клятий туман. Видимість сто метрів.

Старший сержант. Дивись перейде у мжичку, а то і в дрібний дощик. Хіба у Таврії зима? Сезон холодних дощів. Сама мряка.

Л. Так це Херсонщина чи Таврія?

Ст. с. По старовинному – Північна Таврія. Стара Херсонщина — починаючи з Правобережжя Дніпра до Тирасполя. Але з подачі великого радіодиктора в сорок четвертому нарізали нову Херсонщину з двох частин. Що, будемо тут окопуватись?

Лейтенант Мабуть не будемо шукати передній край. Військо не висувається. У всякому випадку на нашому напрямі. Тоді далі не їдемо, будемо захищати цю висоту.

Ст. с. Можете стояти тут до скінчення віку. Ворог буде приводити сюди екскурсії. Бо ця точка не має у даному сенсі ніякого воєнного значення

Л. Тихо як в могилі. По поганому прикладу німецьких фашистів напали раннім ранком без об'яви війни і без ультиматумів.

Ст. с. Дарма що поряд дорога. Як вимерло. Ніхто, навіть випадково не їде.

Л. Я тільки-но говорив з штабом . Прикотили вороги на БТРах і вимагають здачі, інакше накриють частину ракетами. Там неясно.

Коли ніде нема лінії оборони, то вона проходить у військового під ногами. А тут ще й висота на рівній як стіл місцевості. Наказую замаскувати транспорт окопатись і зробити засідку біля дороги.

Ст.с. Слухаюсь (Іде)

Ява 2

Лейтенант і поселанин

Поселянин. Тут зупинилися? Зовсім недалечко від'їхали від мого дому. Може я вже не потрібен? І взагалі, якщо дійсно війна – дайте зброю. А з армійськими бюрократами потім розберетесь.

Л. Ти хто по військово-обліковій спеціальності?

П, Водій БТР. Буду запасним.

Л. Скоріше всього, нам і Микола в цій якості може не знадобиться.

П. Зрозуміло. Будемо стояти насмерть. Тоді автоматником?

Ст.с. Запасні автомати у нас є. Ми ж планували трошки залучити попутників і в разі потреби озброїти.

Ява 3.

З'являється ст. сержант. Він вже віддав розпорядження про засідку.

Л. Видай йому зброю, а форму дай запасну, парадну котрогось із бійців.

Ст. с. По фактурі він десь схожий на молодшого сержанта. (голосно) Шкворінь!

Голос Шкворня. Чого?

Ст. с. Віддай хлопцю свій парадний мундир, йому в армію треба.

Голос Шкворня. Що, останній парад наступає? Хай іде до дороги, я йому з панського плеча скину гімнастюрку разом з штанами. А сам пробіжусь до техніки і мундир одягну.

Л. Ідіть солдат...

Пос. Бондаренко.

Л. Бондаренко. Яюсь розберетесь.

(Бондаренко іде)

Голос зліва Стій. Хто йде?

Інший голос. Свої.

Перший голос. Свої в такий час колгоспні кавуни крадуть. Точніше.

Другий голос. А ви хто? І не клацайте, і так чути.

Перший голос. Збройні сили.

Другий голос. Слава Богу. А то ми йшли десь далеко бойові частини шукати.

Ява 4

Ті ж , Перший солдат і двоє цивільних

Перший солдат Пане лейтенанте...

Л. Не треба. Я все чув. Ідіть на пост. Рядовий віддає честь і зникає . Одночасно з'являється поселянин. Він уже у формі і з автоматом

Перший цивільний Тю, Грицько, це ти? Коли в військо попав?

Поселянин. Тільки що.

Другий цивільний Що, прямо тут мобілізують? Тоді беріть нас.

Л. Не так швидко, панове. Хто ви і чого тиняєтесь по полям, якщо треті півні тільки-но проспівали. Та й грязюка по коліна.

П.Ц. У нашому селі свої диверсанти. Вбили депутата від "Голосу України". Сказали, що село приєднується до Росії. Нам люди прибігли сказати, щоб тікали. Бо нападаючі обіцяли нас обох прямо вдома пристрелити. А тут ідемо по лісосмузі і бачимо якісь вогні коло скіфської могили. Ну і ми поперлися напрямки, щоб застати.

Л. Які такі свої?

Д. ц. Колись вони народились і вчились у селі, потім десь довчались, у Москві чи що. Раз у три-чотири роки показувались у селі, а тепер ...

Л. Ясно. Новітній Бранденбург. Щось розвіднилось. І мряка пройшла. (Старшому сержанту)

Славко! Дивись за дорогою із райцентру. Якщо будуть москальські гості, то тільки звідти. А я пройдуся по шляху, погляну, як добрим ранком виглядає зі сторони наша засідка. (*іде направо, на дорогу*)

Ява 5.

Ті ж без лейтенанта

Ст. с. Ну давайте ваші військові квитки. *Обидва ,покопавшись у карманах, протягують документи.* Еге, обидва водії танків і сержанти. Ну личкі ми нашкребемо. А танків у нас нема.

Перший селянин. Обійдемося. Ти зброю давай.

Ст. с. Ладно, хлопці ви кваліфіковані. У машині лежать аж три Ігли. Справитесь?

Другий селянин. Стріляли на вченнях. І не думали, що будемо збивати літаки над рідною землею.

Перший селянин . Пане старший сержанте...

Ст. с. Славко.

Перший селянин Так ось. Бачите на заході з півдня на північ лісосмугу. По прямій до неї, до найближчої точки майже кілометр. Тепер найдіть південний край лісосмуги. І північний

Ст. с. Ну побачив. І що?

Перший селянин І яка по вашому площа цього чорноземного клину?

Ст. с. І у вісімсот гектарі не вбереш.

Перший селянин . Коли взагалі закладали тут поселення, то наше хутір заснували якісь чернігівські селяни. А потім, у 1812 році прибула величенька валка безземельних селян з Курської, Орловської, Воронезької, Тамбовської губерній. На якийсь час наше село стало найбільшим населеним пунктом Мелітопольського уїзда. (*До поселянина*)

Грицько, як ви називаєте наше село?

Поселянин Кацапи.

Перший селянин . Ну, за останнім переписом, три чверті селян - українці. А половина - з Івано-Франківської області. Але ми про історію. Тоді, відповідно до населення село зайняло величенький клапоть земель. І до цієї скіфської могили включно. Але сусіднє село, майбутній волосний центр стояв на старому Моравському шляху, яким татари бігали на Лівобережну Україну, а потім почали возити різний крам із Криму і туди. І йшла потужна українська міграція. То довколишні села швидко зростали. І, шукаючи додаткові площі, суміжна, волосна громада кинула оком на той клин, який тільки що старший сержант розглядав. Напоїли землеміра, а він завжди спочатку заїжджав у волость і той розділів клин на ту общину. Після цього як тільки приїжджав чиновник у волость наше село, схопивши вила, сокири, коси спішило сюди. Тут вже чекало чисельне посполите рушення сусіднього села, жандарми і звичний до всього землемір. Билися на межі вусмерть. Хоча перші постріли на ураження робили часто жандарми. Сусідів проганяли.

Поселянин. То ваша порода окаянна.

Другий селянин. Яка порода? Я якось порахував, скільки у мене в роду предків-

українок. Заплутався. Але жінка – западенка, мати – хохлушка, закінчила у Черкасах педагогічний, прислали в село по розподілу і вийшла заміж за тракториста. І так далі.

Поселянин. Ладно, москалики. А чого прізвища не поміняли. Якої, насамкінець, ви нації?

Ст. с. За кого добровільно прийшли вмирати, то й тієї нації.

Голос Шворня. А що дали з цим клином було? Ми розправляємось з НЗ і слухаємо.

Перший селянин І так дотягнулось до радянської влади. Почали бігати райцентрівськи по судам. А голова колгоспу "Ударник", якому належав цей клин був п'яничка.

Другий селянин. Якийсь твій прадід. То виїзна сесія Верховного суду УРСР була в райцентрі. Голові "Ударника" дали хабара. Відро горілки. 24 півлітрівки "Московської". І він підмахнув відказ. Я читав цей документ у районному музеї у рамочці. "Для більш ефективного будівництва соціалізму на селі вважаю правильним, щоб оспорювана територія була передана від трудонедостатнього колгоспу "Ударник" до праце надлишкового колгоспу ім. Кірова.

Перший селянин Діда викинули з голови колгоспу. На перших же загальних зборах. У нього була якась освіта, то затримався на посаді ветеринара. А коли я був малий, то він був сторожем польового стану нашої бригади, на яку перетворився бувший колгосп.

Голос Шкворня. Земля двигтить. Мабуть небажані гості. (Кричить) Пане лейтенанте, сюди.

Ст. с. Всім зайняти бойові позиції.

ДІЯ ДРУГА

Той же схил, тільки видно перекинуту статую оленя. І взагалі схоже, що по скіфський могилі нанесено ракетно-бомбовий удар.

Ява 6.

Російські лейтенант і старшина, лежить забинтований Перший селянин.

Старшина Всіх поранених евакуюють десь за півгодин.(розглядає Іглу — переносний зенітний комплекс, до пораненого) І чого не випалив. Літаки ще були.

Поранений З першої вистрелив. Наче попав. Потягнувся за другою. Та вже ухнуло, і п'ятьма.

Лейтенант Ты, Федоренко, чего по нацистки шпрехаеш?

Старшина Так это кубанская балачка.

Лейтенант. Отставить балачки, а то я тоже по гурански начну.

Поранений А це що за мова?

Лейтенант Русско-бурятсько-тунгусская смесь, мовнюк.

Старшина А олень из настоящей бронзы. И стоял посреди чистого поля. Почему никто не стырил?

Поранений Бо ми не навчені з могилок красти.

Старшина Щось ти розпатякався. А доктор сказав, що тебе найбільше на дві години вистачить.

Поранений І я чув, але свідомість не втрачаю. Тільки слабію.

Ява 8.

Ті ж і Майор

Лейтенант. Товарищ замполит, какие проблемы?

Майор. Навпаки, все краще, ніж очікувалось. Сальдо передав карту мінних полів і розташування всіх військових частин.

Лейтенант. Извините, товарищ майор, но ведь украинского языка не существует. А я только его и слышу. Что очковалось? Какое Сальдо-Бульдо?

Майор. Это я на радостях начал либеральничать. Главный руководитель этой области оказался за Россию и передал по интернету все сведения о военных в ней. То приграничных боев не будет. Область мирно перейдет к нашей стране.

Поранений Мерзотник

Старшина А як же троє цивільних у цьому відділені.

Майор. Отставить. Если я либеральничаю, то тебе не была дана команда подражать нацикам. (пораненому) А ты, гад еще и самолет сбил. *Дістає з кишені шинелі пістолет і стріляє в пораненого.* Трупы этих трех гражданських не забирають. Закопать и поездить над ними танками. Уничтожить их документы. Никто в области украинские войска не поддерживал.

Старшина Прийми Господи...

Майор Ах ты скотина! *Стріляє в старшину и вкладає зброю в руку убитого селянина.* Лейтенант, ранений нацик из пистолета своего офицера застрелил старшину и сам застрелился. Так и доложишь командиру. И не забудь написать письмо матери старшины о героической его смерти.

Лейтенант Есть.

© Марко Східняк автор. 2024. М. Херсон, 2024. Лютий.